

РЕШЕНИЕ

№ 1867

гр. София, 21.03.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 4 състав,
в публично заседание на 22.02.2022 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Ирина Кюртева

при участието на секретаря Росица Б Стоева и при участието на прокурора Ива Цанова, като разгледа дело номер **5487** по описа за **2017** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 203 и сл. от АПК във връзка с чл. 1, ал.1 от ЗОДОВ.

Образувано по искова молба на М. С. Ш. - И. от [населено място] срещу Българска народна банка, с която са предявени обективно съединени иски: 1. Иск за обезщетение за имуществени вреди в размер на 100 091,38 лв., представляваща разликата между размера на вложенията на ищцата в [фирма] (К.) и изплатения й гарантиран депозит, в резултат на незаконосъобразни действия и бездействия на ответника БНБ, ведно с обезщетение в размер на законната лихва за забава съгласно чл. 86 от ЗЗД, а именно 29 781,11 лв.; и 2. Иск за обезщетение за причинени имуществени вреди в размер на законна лихва, а именно на 8 627,97 лв. за забавено плащане на гарантирани влогове от 196 000 лв. за периода от 30.06.2014г. до 04.12.2014г. в резултат на твърдяно незаконосъобразно бездействие на БНБ по прилагането на Директива 94/19/ЕО във връзка с изплащането на гарантирания размер на депозитите в [фирма] (К.).

Относно първият иск, твърденията са, че вредите са в резултат от незаконосъобразни бездействия на БНБ като надзорен орган по чл.2, ал. 6 от ЗБНБ, чл.103а във връзка с чл. 79в от ЗКИ и чл. 23, т. 1 от Регламент (ЕС) №1093/2010 и Регламент (ЕС) № 575/2013. За целия период преди 06.11.2014г. БНБ не е осъществявала надзор за оценка на активите на [фирма], модела на стопанска дейност на банката, правилата за управление и ликвидност на банката, системният ликвиден риск, рисковете за капиталова адекватност, съответно оценка на резултатите от надзорния преглед и

оценката по чл. 79в от ЗКИ, като интересите на вложителите в [фирма] не са били защитени. БНБ не е изпълнила надзорните си задължения по Наредба № 11 за управлението и надзора върху ликвидността на банката, Наредба № 8 за капиталовата адекватност на банките, Наредба № 9 за оценка и квалификация на рисковите експозиции на банките и за установяване на специфични провизии за кредитен риск, Наредба № 7 за големите експозиции на банките, Правилник за функциите и отговорностите на структурните звена и за компетентностите на ръководните длъжностни лица в БНБ, Наръчник за банковия надзор. Едва след поставяне на [фирма] под особен надзор, след извършен одит е установено, че стойността на собствения капитал на банката е отрицателна - 3 745 313 хил. лева и че [фирма] не отговаря на капиталовите изисквания, съгласно чл. 92 от Регламент (ЕС) №575/2013, като производството по отнемане на лиценза на банката е започнало по искане на представителите на [фирма]. Неизпълнението на законово вменени правомощия от БНБ се потвърждава от одитния доклад на Сметната палата за дейността на надзора в периода от 01.01.2012г. до 31.12.2014г. Незаконосъобразните фактически действия и бездействия на БНБ като надзорен орган са при упражняване на административна дейност, в нарушение на материалния закон и целта на закона за осъществяване на непрекъснат, засилен и ефективен банков надзор, с оглед поддържане стабилността на банковата система и защита интересите на вложителите, в пряка и непосредствена причинна връзка с причинените имуществени вреди на ищеца. Излагат се доводи за неприложимост на чл.8, ал.3 ЗОДОВ, доколкото отговорността по ЗОДОВ е деликтна, за разлика от вземанията в производството по несъстоятелност, основаващи се на договорната отговорност.

Относно втората искова претенция, обезщетението е за причинени на ищцата преки вреди, вследствие неправомерно бездействие на Българската народна банка по отношение на изпълнението ѝ на задължения, произтичащи от приложимо с директен ефект право на Европейския съюз в областта на изплащане на гарантирани депозити и неизпълнението на задължението по чл.1, пар.3, б.(i) от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и Съвета от 30 май 1994г. относно схемите за гарантиране на депозити, изменена с Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и Съвета от 30.05.1994г. Обосновава се наличието на пряка причинно-следствена връзка между вредите и определеното като бездействие поведение на Българската народна банка.

Претендира се присъждане на законната лихва върху главниците по двата иска, считано от датата на завеждане на исковата молба до окончателното изплащане на сумите. Моли да бъдат присъдени направените по делото разноски, вкл. и за адвокатско възнаграждение.

В съдебно заседание ищцата, чрез процесуалния си представител адв. М., поддържа иска. Претендира разноските по делото. Представя подробна писмена защита.

Ответникът – Българска народна банка, чрез процесуалния си представител в писмен отговор на исковата молба и в хода по същество на делото прави възражение за недопустимост на исковите, алтернативно счита, че те са неоснователни и недоказани. Към 20.06.2014г., БНБ не е компетентен орган, оправомощен да издаде акт за неналичност на депозити. БНБ няма административни функции по отношение на вложителите, поради което няма как да е налице бездействие на БНБ при упражняване на административна дейност спрямо вложител. Излагат се подробни съображения за липса на противоправност, претърпени вреди и причинно следствена връзка. позовава се на т.108 от решението по дело С-501/18 СЕС, което указва, че

мерките за временно преустановяване на плащанията имат за цел да запазят и възстановят финансовото състояние на кредитната институция, поради което отговарят на призната от Съюза цел от общ интерес. В случая няма твърдения за реална вреда, претърпяна от ищеца, а само предполагаема такава, осъзмерявана чрез законната лихва. Твърди, че по депозита е била начислявана договорна лихва, платена от ФГВБ, а остатъкът подлежи на удовлетворяване в производството по несъстоятелност. Оспорва твърдяното бездействие, изразяващо се в неупражняване на ефективен банков надзор, като основание за претендираната разлика между изплатения гарантиран размер на депозита и вложенията в К.. Съгласно практиката на СЕС – дело С-222/02, Р. и дело С-501/18 правото на ЕС не регламентира самостоятелна възможност депозантите да търсят отговорност от банковите надзорни органи за лош или недостатъчен банков надзор. Задълженията на БНБ по изброените в исковата молба актове са за правни, а не за фактически действия, а неизпълнението им по съществуващото си е мълчалив отказ. Конкретно не са посочени задължения по цитираните правни норми, които да не са изпълнени от БНБ. Разпоредбите на чл. 79в от ЗКИ и чл. 105а от ЗКИ са в сила от 11.03.2014г., като до тази дата БНБ не е имала каквито и да било правомощия въз основа на тези разпоредби на ЗКИ, защото не са съществували. Констатациите на Сметната палата се отнасят принципно до дейността на БНБ, а не конкретно по отношение на действията ѝ спрямо [фирма]. Няма претърпени вреди. Салдото по сметката на ищцата в [фирма] е включено в списъка на вземанията, които кредиторите имат към масата на несъстоятелността. Липсва и причинно – следствена връзка. Направено е искане за присъждане на разноски. Прави възражение за прекомерност на адвокатското възнаграждение. Представени са подробна писмена защита.

Представителят на Софийска градска прокуратура дава заключение, че исковата претенция е недоказана в претендирания размер.

Съдът, като взе предвид представените по делото доказателства и становищата на страните, приема за установено от фактическа страна следното:

Не е спорно, че на 11.02.2013г. е сключен Анекс № 97221 към Рамков договор(от 11.02.2013г.) за платежни услуги за потребители за откриване на банкова сметка при условията на Преференциален безсрочен депозит с [фирма], с който банката открива на ищцата банкова сметка в евро IBAN BG22 K. 9220 4446 9692 01.

На 12.06.2013 г. е сключен Анекс № 108953 при условията на безсрочен депозит „Плюс“ за откриване на банкова сметка на ищцата в лева IBAN BG22 K. 9220 4046 9692 01.

Представено е банково удостоверение изх.№ 5051/12.10.2016г. от К. АД, че салдото по банковите сметки на ищцата към 22.04.2015г.(датата на откриване на производството по несъстоятелност) е следното: 41 911,13 евро и 18 120,33 лева.

Представена е информация от К. АД в несъстоятелност изх.№ 1234/29.06.2021г., видно от която ищцата е уведомена на 06.11.2014г. за подлежащата на изплащане сума в размер на 196 000,00лв., в която се включват и начислените лихви към датата на решението на БНБ по чл. 23, ал.1 ЗГВБ, а именно 06.11.2014г. В табличен вид е посочен размера на салдото по сметките към: 20.06.2014г. – 118 493,23 евро и 51 036,46 лева; 30.06.2014г. - 118 493,23 евро и 51 036,46 лева; 06.11.2014г. – 41 386,77 евро и 17 905,92 лева; 04.12.2014г. – 41 386,77 евро и 17 905,92 лева. Посочени са лихвите по двата депозита за периодите 20.06.2014г.-06.11.2014г. и 25.07.2014г.-06.11.2014г. и за периода 30.06.2014г.-06.11.2014г. Вземането на ищцата

в размер на 100 091,38 лева е включено под № 4241 в списъка по чл.66, ал.7, т.1 от З. на приетите от синдика на К. АД в несъстоятелност вземания. Изрично е посочено, че това вземане е формирано след изплащане на гарантираната по закон сума в размер на 196 000,00лв. Ищцата е включена в Първата частична сметка за разпределение на налични суми между кредиторите на К. АД под № 4116 със сумата от 11 311,80 лв., платена на 09.05.2019г.; във Втората частична сметка под № 4114 – със сумата 8 668,39 лв., изплатена на 25.09.2020г.; в Четвъртата частична сметка под № 4099 – със сумата от 5 111,95 лв., платена на 30.03.2021г.

Няма спор между страните, че на ищцата е изплатена сумата от 196 000,00 лв., което се установява и от горепосоченото удостоверение, като това е станало на 4.12.2014г. Видно от Протокол № 11 от 20. 06. 2014 г. на заседание на Управителния съвет (УС) на БНБ е подложено на гласуване прилагането на надзорна мярка спрямо [фирма] по получено писмено уведомление от ръководството на [фирма], с което е предоставена информация за засилено теглене на средства от сметки на клиенти на банката, считано от 12. 06. 2014 г., във връзка с което има риск от изчерпване на ликвидността и преустановяване на разплащанията, както и на всички видове банкови операции. С оглед на това на основание чл.115, ал.2, т.2 и т.3 от Закона за кредитните институции (ЗКИ), УС на БНБ е приел Решение № 73, изм. и допълнено с Решение № 74/22.06.2014 г., с което [фирма] е поставена под специален надзор за срок от три месеца. За срок от три месеца е спряно изпълнението на всички задължения на [фирма], дейността на [фирма] е ограничена, като е забранено извършването на всички дейности съгласно банковата лицензия; отстранени са от длъжност членовете на УС и членовете на НС на [фирма], назначени са квестори. В мотивите на решението е посочено, че към 11:58 часа на 20. 06. 2014 г. по сметката на [фирма] в платежната система за брутен сетълмент в реално време R. разполагаемата наличност е в размер на 237 773 лв. при наредени чакащи плащания за над 38 млн. лв. Посочено е още че към 11:50 часа на 20. 06. 2014 г. по сметката на [фирма] в оперирания от БНБ модул на националния системен компонент Т. 2 – BNB към Европейската система за трансгранични разплащания Т. 2 салдото е в размер на 21 672 094 евро. При тези данни изпълнителните директори на [фирма] с горепосоченото писмо уведомили БНБ, че в най-близко време наличните средства на банката по сметки и в брой няма да бъдат достатъчни за изпълнение на задълженията на банката, както и че към 11:45 часа на 20. 06. 2014 г. банката е преустановило разплащанията и всички други банкови операции в С.. В Решение № 73 на УС на БНБ е посочено, че ликвидните активи на банката към 20. 06. 2014 г. не са достатъчни, за да може банката да изпълнява задълженията си в деня на тяхната изискуемост.

На 30. 06. 2014 г. УС на БНБ приема решение № 82 да бъдат намалени лихвените проценти по депозитите на [фирма] до средния пазарен размер за банковата система по видове, матуритет и валути съобразно приложение към решението.

На 25.07.2014 г., в изпълнение на чл.121 ЗКИ, квесторите на К. представили доклад за текущото състояние на банката, публикуван на страницата на БНБ. Според него, още на 20.06.2014 г., при проверка на перото „други активи“ в ежедневната оборотна ведомост на банката е констатиран необичайно голям разчет на стойност около 205 милиона лева, като операцията била взета на база протокол-разписка от 19.06.2014 г., с който [фирма] (мажоритарен акционер в К.) потвърдил задължението си към банката на суми с обща левова равностойност от 205 887 000 лв. Според същия протокол, дължимите суми следвало да бъдат възстановени до 30.06.2014 г. За това

вземане квесторите уведомили БНБ на 08.07.2014 г. От доклада на квесторите се установявало още, че към 30.06.2014 г. финансовият резултат на К. бил загуба в размер на 65 283 000 лв., при реализирана печалба към 31.05.2014 г. в размер на 14 997 000 лв.

Видно от протокол №27/06.11.2014г., на 31. 07. 2014 г. УС на БНБ приема решение № 94, с което приема доклад за текущото състояние на [фирма], представен от квесторите и на основание чл. 107, ал. 3 от ЗКИ издава задължителни предписания на квесторите, между които следните: да създадат специален екип, който в срок до 15. 09. 2014 г. да организира подготовката на кредитните досиета за целите на одиторската оценка и да подпомага квесторите в управлението на взаимоотношенията с кредитополучателите, включително и за предприемане на необходимите действия спрямо длъжници, които не осигуряват редовно обслужване на своите задължения към банката; да сключат допълнителни договори с одиторски фирми за цялостна оценка на активите на банката, която да бъде осъществена в срок до 20 .10. 2014 г. На 16. 09. 2014 г. УС на БНБ взема решение № 114 за удължаване срока на специален надзор над [фирма] с още два месеца, съответно до 20 ноември 2014 г., с мотиви, че не са отпаднали основанията за това – [фирма] няма достатъчна ликвидност да изпълнява задълженията си към вложителите, и указва на квесторите най-късно до 20. 10. 2014 г. да внесат в БНБ цялостна оценка на активите на банката, извършена от трите одиторски компании, посочени в мотивите на решението, както и до 31. 10. 2014 г. да представят в БНБ отчет за капиталовата адекватност на [фирма] на база изготвената пълна оценка на активите и след извършване на съответните счетоводни операции въз основа на нея.

Не е спорно, че съгласно съобщение на Европейската комисия от 25. 09. 2014 г. се открива процедура за нарушение срещу Република България за неправилно транспониране на член 1, параграф 3 и чл. 10, параграф 1 от Директива 94 / 19 / ЕО, както и за неспазване на принципа за свободно движение на капитали съгласно чл. 63 от ДФЕС, в което е посочено, че са нарушени цитираните разпоредби и че „неналичността на депозитите е достатъчна, за да се задейства схемата за гарантиране на депозити“, а „в разглеждания случай депозитите са неналични от три месеца“. В този смисъл е изпратена препоръка към БНБ и ФГВБ от Европейския банков орган от 17. 10. 2014 г., съгласно която с преустановяване на всички задължения на [фирма] и ТБ [фирма] от 20. 06. 2014 г. БНБ е направила депозитите неналични по смисъла на чл. 1, пар. 3, б. „i“ от Директива 94 / 19 / ЕО при вземането на решение по чл. 115, ал. 1 от ЗКИ на основание чл. 115, ал. 2, т. 2 и 3 ЗКИ. В тази връзка е пресъобщение на БНБ от 22. 08. 2014 г., съгласно което националното законодателство предвижда изплащане на депозитите от ФГВБ единствено след отнемане на лиценза на банката, като не предвижда правомощие на БНБ или друг държавен орган да обяви неналичност на депозити по причина, че чл. 1, пар. 3 буква „i“ от Директива 94/19/ ЕО не е въведена в българското законодателство. От друга страна, се сочи, че това може да бъде направено единствено от българския парламент.

С Решение № 138 от 06. 11. 2014 г., на основание чл. 103, ал. 1, т. 1 от ЗКИ, вр. чл. 62, буква „а“ и чл. 63, буква „в“ от Регламент /ЕС/ № 575/2013, чл. 103, ал. 2, т. 25, чл. 103, ал. 4 и чл. 151, ал. 1 - 3 от ЗКИ, УС на БНБ отнема лиценза за извършване на банкова дейност на [фирма]. Съгласно същото решение на основание чл. 9, ал. 1 от Закона за банковата несъстоятелност (З.) следва да бъде подадено искане до компетентния съд за откриване на производство по несъстоятелност на [фирма] и да

бъде уведомен на основание чл. 9, ал. 6 от З. Фондът за гарантиране на влоговете в банките за подаденото искане до компетентния съд за откриване на производство по несъстоятелност на [фирма], с цел извършване на подготвителни действия за назначаване на синдик. Изложени са мотиви, че въз основа на представените на 01. 11. 2014 г. финансови и надзорни отчети на [фирма] към 30. 09. 2014 г. УС на БНБ установява отрицателна стойност на собствения капитал на банката в размер на минус 3 745 313 хил. лева, определен съгласно Регламент /ЕС/ № 575/2013 г., както и че банката не отговаря на капиталовите изисквания съгласно същия.

Не е спорно, че с Решение № 664/22. 04. 2015 г. на Софийски градски съд по т. д. № 7549 / 2014 г. е обявена неплатежоспособността на [фирма] с начална дата 06. 11. 2014 г. С решение № 1443 / 03. 07. 2015 г. по т. д. № 2216 / 2015 г., Софийският апелативен съд е отменил Решение № 664 / 22. 04. 2015 г. на СГС в частта относно началната дата на неплатежоспособността, като е определил за такава 20. 06. 2014 г., по съображения, че състоянието на неадекватност на собствения капитал на [фирма] не е настъпило към момента на отразяване на коригираните стойности в изготвените от квесторите отчети към 30. 09. 2014 г., а е било факт преди този момент.

С решение № 61 от 18. 11. 2014 г. на УС на ФГВБ е приет проектът на тристранния договор между ФГВБ, квесторите на [фирма] и обслужващите банки; определени са девет обслужващи банки и начална дата за изплащане на гарантираните влогове в [фирма] – 04. 12. 2014 г.

Видно от писмо от 26.04.2016г. на ФГВБ квесторите на К. са предоставили на фонда в законовия срок съгласно изискванията на чл.4 от Наредба №23 за условията и реда за изплащане на суми по влогове в банка с отнет лиценз до гарантирания размер, информацията относно размера на влога, с уточняване на размера на главница и лихви, начислени към 06.11.2014г.

Видно от извлечение от интернет-страницата на ФГВБ същият започва изплащане на гарантираните размери на влоговете на вложителите в [фирма] чрез клоновата мрежа на 9 банки на 04. 12. 2014 г.

По делото е назначена съдебно-счетоводна експертиза (ССЧЕ), заключението на която е прието от страните без оспорване и се кредитира от съда като компетентно изготвено и обективно, доколкото няма основания да се смята, че вещото лице е заинтересовано от изхода на делото. Заключение дава пълен, точен и обоснован отговор на поставените въпроси от страните, основан на анализ на представените по делото доказателства.

В отговор на поставените от ищцата въпроси, заключението на вещото лице е, че за периода от 30.06.2014г. до 04.12.2014г. върху сумата 196 000,00лв. законната лихва е в размер на 8 627,63 лв. Лихвата за забава върху вземането на ищцата в размер на 100 091,38лв. за периода 20.06.2014г.-23.05.2017г. е в размер на 29 759,35 лв. Общата сума на лихвата за забава в размер на законната лихва за посочения период върху наличните парични средства към 20.06.2014г. от 282 798,97 лв. е 84 082,30 лв. Салдото, ведно с натрупаните лихви към 20.06.2014г. е 282 798,97 лева.

От същото се установява, че олихвявянето с коригирания лихвен процент на банката, върху сумата в размер на 196 000,00 лв. за периода от 30.06.2014г. до 06.11.2014г. е 1 898,16 лв. За периода от 25.07.2014г. до 06.11.2014г. е 1 500,52 лв. и за периода от 25.07.2014г. до 04.12.2014г. е 1 916,49 лв. Вещото

лице не може да даде заключение каква част от изплатените средства от ФГВБ в размер на 196 000,00 лв. представляват главница и каква част е лихва, позовавайки се на писмото от К. АД(л.188).

Законната лихва за забава върху 196 000лв. за периода от 30.06.2014г. до 06.11.2014г. е 7 098,95 лв. За периода от 25.07.2014г. до 06.11.2014г. е 5 733,82 лв.; за периода от 25.07.2014г. до 04.12.2014г. е 7 262,83 лв.

По направени доказателствени искания от страна на процесуалния представител на ищеца, от страна на БНБ са представени: Тримесечен аналитичен доклад за К. АД към 31.03.2012г.; 30.06.2012г.; 30.09.2012г.; 31.12.2012г.; 31.03.2013г.; 30.06.2013г.; 30.09.2013г.; 31.12.2013г.; 31.03.2014г.; Доклад от надзорна инспекция, управление банков надзор, БНБ за период 31.12.2007г., за периода 20.05.2013г.-08.07.2013г.; докладите за резултатите от извършени инспекции през 2008г., 2009г., 2010г., 2013г. и 2014г. Представените доказателства съдържат информация относно рисковия профил на банката, относно адекватността на капитала, включително адекватността на собствения капитал на банката и средствата за редуциране на рисковете, които са елемент на оценките за адекватността на капитала, извършвани на текуща база или в хода на надзорните инспекции на място, както и информация за текущите рейтинги по САЕЛ/С.-С..

При така установената фактическа обстановка, АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД С.-ГРАД обосновава следните *правни изводи*:

1. Относно предявеният иск за обезщетение за причинени имуществени вреди в размер на законна лихва, а именно на 8 627,97 лв. за забавено плащане на гарантирани влогове от 196 000 лв. за периода от 30.06.2014г. до 04.12.2014г. в резултат на твърдяно незаконосъобразно бездействие на БНБ по прилагането на Директива 94/19/ЕО във връзка с изплащането на гарантирания размер на депозитите в [фирма] (К.).

Съгласно изложеното в исковата молба, вредите се претендират от незаконосъобразно бездействие на БНБ, изразяващо се в неизпълнение на задължението ѝ да приложи приложимото право на ЕС с директен ефект в областта на изплащане на гарантираните депозити, каквото задължение е имала във връзка с директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30.май 1994г. относно схемите за гарантиране на депозити, изменена с директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009г.

Действително, към датата на предявяване на исковата молба, в българското законодателство липсват специални процесуални норми, регламентиращи реда за реализиране отговорността на държавата за вреди, причинени в резултат на нарушаване на правото на Европейския съюз.

Съгласно чл. 4, §3 от Договора за Европейския съюз(ДЕС), по силата на принципа на лоялното сътрудничество, Съюзът и държавите членки, при пълно взаимно зачитане, си съдействат при изпълнението на задачите, произтичащи от Договорите. Държавите членки взимат всички общи или специални мерки, необходими за гарантиране на изпълнение на задълженията, произтичащи от Договорите или от актовете на институциите на Съюза, съдействат на Съюза при изпълнението на неговите задачи и се въздържат от всякакви мерки, които биха могли да застрашат постигането на

целите на Съюза. Цитираната разпоредба на ДЕС не предвижда иска за ангажиране отговорността на държавата за нарушаване на правото на ЕС, но материално-правните му предпоставки са изведени ясно в практиката на Съда на ЕС, който приема, че принципът на извъндоговорната отговорност на държавите-членки за нарушение на правото на ЕС е присъщ на системата на Договорите, на които се основава Съюза. Правната възможност да се ангажира отговорността на всяка държава членка за вреди от нарушаване на правото на Съюза произтича от чл. 4, §3 ДЕС и принципа на лоялното сътрудничество.

Правото на ЕС не предвижда процесуалните правила и компетентния национален съд за разглеждане на спорове по повод посочената по-горе отговорност, а предоставя това правомощие на държавите членки в съответствие с принципа на процесуална автономия, ограничени от принципите на равностойност и ефективност. Освен това, правото на достъп до съд и на ефективна съдебна защита са изрично закрепени в чл. 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, приложим по отношение на споровете, свързани с правния порядък на Съюза. Макар определянето на компетентните юрисдикции и на процесуалния ред за предявяване на иск за отговорност на държавата на основание правото на Съюза да попада в обхвата на процесуалната автономия на държавите членки, те са длъжни да отстранят по реда на националното право последиците от причинените от държавата вреди, при това при спазване на принципите на ефективност, налагащ националните процесуални правила да гарантират ефективна защита на предоставените от общностното право права и на равностойност, изискващ националното право да предостави на всеки основан на общностна разпоредба иск процесуално третиране, което да е поне толкова благоприятно, колкото е благоприятно третирането, предвидено за сходни искове, основани на вътрешното право.

Правото на Съюза предвижда също, че задължението за поправянето на вредите съществува във всички хипотези на нарушаване на правото на Съюза от държава членка, при това независимо кой е публичният орган, извършил нарушението, и кой е публичният орган, който съгласно правото на съответната държава по принцип носи отговорност за поправянето на вредите. Изискванията за прилагане на отговорността на държавата за вреди, причинени на частноправни субекти, вследствие нарушение на общностното право, принципно не трябва да се различават от тези, които уреждат отговорността на Общността, при сравними обстоятелства. Защитата на правата, които частноправните субекти извличат от общностното право, не може да се изменя в зависимост от националната или общностната същност на органа, който е причинил вредата.

След тези общи положения, както следва и от решението по дело C-571/16, националният съд е този, който следва да определи пред кой съд и по кой ред трябва да се разгледа предявеният иск.

Основният въпрос, на който следва да бъде отговорено в тази връзка, е дали задължението на БНБ по чл. 1, пар. 3, буква i) от Директивата е административно и в тази връзка действа ли БНБ като административен орган по смисъла на §1, т. 1 ДР на АПК.

Българска народна банка функционално и организационно не принадлежи към системата на администрацията. Тя се отчита пред Народното събрание, което, наред с Президента, избира ръководните ѝ органи. Управление „Б. надзор“ на БНБ се ръководи от подуправител, избран от Народното събрание. Независимостта на БНБ е изрично прогласена в чл. 44 от ЗБНБ, съгласно който, в редакцията към момента на настъпване на твърдените вреди, при упражняване на правомощията и изпълнение на задълженията си по този закон Българската народна банка, управителят и членовете на управителния съвет са независими и нямат право да искат или да приемат указания на Министерския съвет и на други органи и институции. Министерският съвет и другите органи и институции нямат право да дават указания на Българската народна банка, на управителя или членовете на управителния съвет.

Същевременно обаче, Българска народна банка е публично-правен орган, на който са възложени публично-правни функции, главната сред които е да поддържа ценовата стабилност чрез осигуряване стабилността на националната парична единица и провеждане на парична политика в съответствие с изискванията на закона. Наред с тази основна цел на БНБ, на нея е възложен и надзорът на кредитните институции, съгласно чл. 1, ал. 2 от Закона за кредитните институции (ЗКИ). Във връзка с надзорните правомощия на БНБ, тя може да издава индивидуални административни актове, които подлежат на съдебен контрол - чл. 151, ал. 3 ЗКИ.

Следователно, принципната независимост на БНБ и разграничаването ѝ от системата на администрацията не изключват обстоятелството, че на нея са възложени конкретни административни правомощия, именно по ЗКИ, във връзка с които БНБ извършва административна дейност. Това означава, че в определени хипотези БНБ действа като носител на административни правомощия, овластен въз основа на закон, и в това си качество и в тези случаи представлява административен орган по смисъла на §1, т. 1 ДР на АПК. Това следва и от изрично определената подсъдност на оспорванията срещу актове на органи на БНБ, съгласно чл. 132, ал. 2, т. 3 АПК.

Правомощието по чл. 1 §3 i) от Директивата е възложено на „съответния компетентен орган“ на държавата членка, който е именно БНБ. Тя е натоварена с изключителна компетентност да регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната с оглед поддържане стабилността на банковата система и защитата интересите на вложителите – чл. 2, ал. 6 ЗБНБ. БНБ е компетентният орган за упражняване на надзор върху банките по смисъла на чл. 4, §1, т. 40 от Регламент (ЕС) № 575/2013 г. на Европейския парламент и на Съвета от 25.06.2013 г., а възложеното ѝ в чл. 13 и чл. 36 ЗКИ правомощие да издава и отнема лицензи на банки е естествено продължение на надзорната дейност върху тях. При тази своя дейност БНБ осъществява властнически правомощия, като разполага с решаващи, регулиращи и санкциониращи функции спрямо банките.

Освен това, предвид обективния характер на извъндоговорната отговорност на държавата за вреди от нарушения на правото на ЕС, редът за ангажиране на деликтната отговорност по реда на чл. 45-49 от ЗЗД е неприложим. В решението по делото С-571/16, СЕС изрично сочи, че разпоредбата на чл. 4, пар. 3 ДЕС, както и принципите на равностойност и ефективност, трябва да се

тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, съгласно която правото на частноправните субекти на обезщетение за вреди от нарушаване на правото на ЕС зависи от спазването на допълнително условие, а именно вредата да е причинена умишлено от съответния държавен орган.

В контекста на посочените стандарти, на чл. 4, пар. 3 от ДЕС и на принципите на равностойност и ефективност, както и на тълкуването, дадено с решението по дело C-571/16, следва да се приеме, че искът, с който е сезиран АССГ, макар и предявен преди измененията на ЗОДОВ и АПК (ДВ бр.94 от 2019 г.), следва да бъде разгледан по реда на чл. 203-207 АПК, в съответната им редакция, срещу надлежния ответник Българска народна банка, във връзка с възложените му административни правомощия по надзор върху кредитните институции.

По изложените съображения, доводите за недопустимост на исковата претенция са неоснователни.

По основателността на иска:

Съгласно заявеното с исковата молба ищцата е претърпяла имуществени вреди, възникнали в резултат от забавеното изплащане на сумата от 196 000,00лв. в резултат от незаконосъобразно (в нарушение на нормативни актове на ЕС с директен ефект) бездействие на БНБ да обяви депозитите в [фирма] за неналични и да започне изплащане от Фонда за гарантиране на влоговете в банките (ФГВБ) съобразно със сроковете предвидени в Директива 94/19/ЕО, изменена с Директива 2009 /14/ ЕО.

В мотивите на решение на СЕС по дело C-571/2016 г. /т. 92 - 94/ е посочено, че „съгласно постоянната съдебна практика принципът на отговорност на държавата за вреди, причинени на частноправните субекти от нарушения на правото на Съюза, които се считат за извършени от държавата, е присъщ на системата на договорите, на които се основава Съюзът (решение от 26 януари 2010 г., Т. U. у S. G., C-118/08, EU:C:2010:39, т. 29 и цитираната съдебна практика). Така всяка от държавите членки е длъжна да се увери, че частноправните субекти ще бъдат обезщетени за вредите, които им причинява неспазването на правото на Съюза, при това независимо кой е публичният орган, извършил нарушението, и кой е публичният орган, който съгласно правото на съответната държава членка носи отговорност за поправянето на вредите. Освен това, що се отнася до условията за ангажиране на отговорността на държавата за вреди, причинени на частноправни субекти от нарушения на правото на Съюза, които се считат за извършени от държавата, Съдът многократно е приемал, че увредените частноправни субекти имат право на обезщетение при наличието на три условия, а именно предмет на нарушената правна норма на Съюза да е предоставянето на права на частноправните субекти, нарушението на нормата да е достатъчно съществено и да съществува пряка причинно-следствена връзка между нарушението и претърпяната от частноправните субекти вреда.

Не се споделя от съда становището на ответника, че искът е неоснователен, предвид задължителното тълкуване, дадено с т. 1 от диспозитива на решение от 25. 03. 2021 г. по C-501/18, а именно: „Член 7, параграф 6 от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 година относно схемите за гарантиране на депозити, изменена с Директива 2009/14/

ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 година, трябва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в него право на вложителя да получи компенсация обхваща единствено изплащането от схемата за гарантиране на депозитите на неналичните депозити на този вложител до размера, определен в член 7, параграф 1а от тази директива, изменена с Директива 2009 / 14, след като компетентният национален орган установи неналичността на държаните от съответната кредитна институция депозити в съответствие с член 1, точка 3, подточка i) от посочената директива, изменена с Директива 2009/14, поради което член 7, параграф 6 от същата директива, изменена с Директива 2009/14, не дава основание да се счита, че посоченият вложител има право на обезщетение за вредата, причинена поради забавеното изплащане на гарантирания размер на всички негови депозити или поради недостатъчния надзор от страна на националните компетентни органи над кредитната институция, чиито депозити са станали неналични“.

Така постановеното от СЕС не обуславя извод за липса на правна възможност за вложителите да претендират обезщетение за вреди, причинени поради забавено изплащане на гарантирания размер от депозитите им. Съобразно т. 58 от решението, целите, преследвани с Директива 94/19/ ЕО, в който контекст се вписва член 7, параграф 6 от нея, следва, че предвиденото в тази разпоредба „право на компенсация“, чийто размер е определен в член 7, параграф 1а, а условията на изплащане- уточнени в член 10, параграф 1 от тази директива, се отнася единствено до вземането от схемата за гарантиране на депозитите, на надлежно проверените вземания на вложителите, когато компетентните органи са установили в съответствие с член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19 неналичността на депозитите, държани от съответната кредитна институция. Следователно, СЕС тълкува по категоричен начин приложението на член 7, параграф 6 от Директива 94/19, но не отрича правото на вложителите на обезщетение за реално настъпили вреди в резултат на забавено изплащане на гарантирания размер на депозитите. Напротив, съгласно т. 97 от същото решение, при всички положения фактът, че не е установена неналичността на депозитите по смисъла на член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, може да представлява достатъчно съществено нарушение на правото на Съюза и да позволи ангажирането на отговорността на държава членка за нарушение на правото на Съюза, като Съдът се позовава на решението по дело С -571/16, т. 115.

В решение по дело С-571/16 /т.117/ и в решение по дело С-501/18 /т. 63/ СЕС последователно постановява, че чл. 1, пар. 3, б. i) от Директива 94 / 19 е норма с директен ефект и нарушението ѝ може да обоснове ангажиране на отговорността на държавата за вреди от неизпълнението ѝ. Така и според т. 86 от решение по дело С-501/18, член 1, пар. 3, б. i) от Директива 94 / 19 — освен че има директен ефект и представлява правна норма, целяща да се предоставят права, които да позволят на вложителите да предявяват обезщетителни искове за вредите от забавеното изплащане на техните депозити в нарушение на тази разпоредба — налага на компетентния орган по смисъла на член 4, пар. 2, б. iii) от Регламент № 1093 / 2010 безусловно и достатъчно точно задължение. Противното становище противоречи на чл. 4,

§3 ДЕС, както и на принципа на отговорност на държавата за вреди, причинени на частноправните субекти от нарушения на правото на Съюза, които се считат за извършени от държавата, присъщ на системата на Договорите, на които се основава Съюзът, съгласно практиката на СЕС, в т.ч. и съгласно т. 113 от решението по дело 501/18.

Относно твърдението за нарушение на правото на ЕС:

Действащото към исковия период национално законодателство предвижда, че изплащане на суми от ФГВБ започва не по-късно от 20 работни дни от датата на решението на БНБ за отнемане на лицензията за банкова дейност на търговската банка – чл. 23, ал. 5 от Закона за гарантиране на влоговете в банките (отм.). В Директива 94/19/ ЕО е предвиден ред за гарантиране на депозитите на вложителите в търговски банки до размер от 100 000 евро (съгласно чл. 7), в чл. 10 е предвиден редът за изплащане на сумите по схемите за гарантиране на депозити. Съгласно чл. 10, пар. 1 от Директива 94/19/ ЕО, изм. с чл. 1, пар. 6 от Директива 2009/14/ ЕО, като предвижда, че „схемите за гарантиране на депозити трябва да са в състояние да изплащат надлежно проверените искания на вложителите по отношение на неналични депозити в рамките на 20 работни дни от датата, на която компетентните органи извършат установяване, както е посочено в член 1, параграф 3, подточка i), или съдебният орган постанови решение, както е посочено в член 1, параграф 3, подточка ii). Този срок включва събирането и предоставянето на точни данни относно вложителите и депозитите, които са необходими за проверка на исканията. При изключителни обстоятелства дадена схема за гарантиране на депозити може да се обърне към компетентните органи за удължаване на срока. Такова удължаване не надвишава 10 работни дни“.

Легална дефиниция на понятието „неналичен депозит“ се намира в чл.1, пар. 3 от Директивата, съгласно който това е депозит, който е дължим и платим, но не е бил платен от кредитна институция, съгласно правните и договорни условия, приложими към него, когато: i) съответните компетентни органи са установили, че по тяхно виждане съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. Чл. 1, пар. 3, подточка „i“, ал. 2 предвижда, че при установяването на обстоятелства, обуславящи неналичността на депозити, „компетентните органи установяват това колкото е възможно по-скоро и във всеки случай не по-късно от пет работни дни след като са се уверили за първи път, че дадена кредитна институция не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми“.

Действително в националната правна уредба липсва аналогична разпоредба. Директива 94/14/ ЕО, изменена с Директива 2009/19/ ЕО не са транспонирани в националното законодателство към исковия период. Законът за гарантиране на влоговете в банките, с който е транспонирана Директива 2014/49 / ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 година относно схемите за гарантиране на депозити, е обн. в ДВ. бр.62 от 14 август 2015 г., влязъл в сила на 14. 08. 2015 г.

В действащото към исковия период законодателство – Закон за гарантиране на влоговете в банките от 1998 г., обн. ДВ. бр.49 от 29 април 1998г., в чл. 23 е

разписан редът за изплащане на суми по гарантираните влогове, като единствената предвидена предпоставка, представляваща основание за започване на тази процедура, е отнемане на издадената лицензия на банката за банкова дейност – „фондът изплаща задължения на съответната банка към нейни вложители до гарантираните размери, когато Българската народна банка е отнела издадената лицензия за банкова дейност на търговската банка“. Основанието – установяване от компетентния орган, че влоговете са неналични по смисъла на чл. 1, пар. 3, подточка „i“ от Директива 94/14/ ЕО е въведено за пръв път с приемане на горепосочения Закон за гарантиране на влоговете в банките, обн. ДВ. бр.62 от 14 август 2015 г., влязъл в сила на 14. 08. 2015 г.

Във връзка със спора по делото следва да бъде съобразено, че даденото от СЕС тълкуване на разпоредбите на член 1, пар. 3 и член 10, параграф 1 от Директива 94/19/ ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 година относно схемите за гарантиране на депозити, изменена с Директива 2009/ 14/ ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 г., е в смисъл, че не се допуска, от една страна, национално законодателство, съгласно което установяването на неналичността на депозитите зависи от неплатежоспособността на кредитната институция и от отнемането на нейния банков лиценз, и от друга страна, отклоняване от предвидените от тези разпоредби срокове за установяване на неналичността и за изплащане на депозитите по съображение, че е необходимо кредитната институция да бъде поставена под специален надзор. На следващо място, прието е, че неналичността на депозитите по смисъла на тази разпоредба трябва да се установи с изричен акт на компетентния национален орган и не може да бъде извеждана от други актове, като решението на Българската народна банка, с което „Корпоративна търговска банка“ е поставена под специален надзор, нито презумирана въз основа на обстоятелства като тези в главното производство. Изложени са мотиви, че с цел банкова сигурност и защита на вложителите за това следва да бъде издаден нарочен акт, който изрично и ясно да обявява депозитите за неналични, така че това да бъде известно на вложителите и да се задейства процедурата по чл. 10, пар. 1 от Директива 94/19/ ЕО.

Съгласно изложеното е безспорно, че е налице противоречие между националната и европейската уредба на условията за изплащане на гарантирания размер на влоговете в банките.

В тази връзка, с диспозитива на Решение от 04. 10. 2018 г. на СЕС по дело С-571/16 в т. 4 и т. 5 съдът приема следното: „Член 1, точка 3, подточка „i“ от Директива 94 /19/ ЕО, изменена с Директива 2009/14, има директен ефект и представлява правна норма, целяща да се предоставят на частноправните субекти права, които да позволят на вложителите да предявяват иски за обезщетяване за вредите от късното изплащане на депозитите. Запитващата юрисдикция е тази, която трябва да провери, от една страна, дали фактът, че неналичността на депозитите не е установена в срока от пет работни дни, предвиден в тази разпоредба, въпреки че са били изпълнени ясно посочените в същата условия, съставлява, при обстоятелствата в главното производство, достатъчно съществено нарушение по смисъла на правото на Съюза, и от

друга страна, дали съществува пряка причинно-следствена връзка между това нарушение и вредите, претърпени от вложител като г-н Н. К.“.

Следва да бъде отбелязано, че от т.49, т.50 и т.51 на решението по дело С-571/16 на СЕС и от текста на чл.1, точка 3, подточка i), първа алинея от Директива 94/19 изрично следва, че необходимо и достатъчно условие, за да се установи неналичността на депозит, който е дължим и платим, е по виждане на компетентния орган дадена кредитна институция да изглежда неспособна за момента по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и да не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. Освен това член 1, точка 3, подточка i), втора алинея уточнява, че посочените компетентни органи трябва да установят това „колкото е възможно по-скоро“ и „не по-късно от пет работни дни, след като са се уверили за пръв път, че съответната кредитна институция не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми“. Изрично е посочено, че изискуемият от чл.1, § 3, подточка i), ал.2 от Директива 94/19/ ЕО срок от 5 работни дни съгласно решение на СЕС по дело С-571/16 е императивен и никаква възможност за отклоняване от него не е предвидена, с оглед изискването за бързина, както и че този срок не може да бъде обвързан с неплатежоспособността на банковата институция или с отнемането на банковия ѝ лиценз, от една страна, и от друга – не е допустимо отклонение от него с аргумент, че кредитната институция следва да бъде поставена под специален надзор.

По делото е безспорно, че с Решение № 73 от 20. 06. 2014 г. [фирма] е поставена под специален надзор поради това, че „ликвидните активи на банката към 20. 06. 2014 г. не са достатъчни, за да може банката да изпълнява задълженията си в деня на тяхната изискуемост“ и поради „неспособността да се справят с възникналата ситуация“. Съгласно мотивите на решението към тази дата БНБ е направила констатация, че [фирма] изглежда неспособна за момента по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплаща дължимите и изискуеми депозити и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи, т.е. направила е констатацията, че депозитите са неналични по смисъла на чл.1, пар.3, подточка i) от Директива 94 / 19. Следователно, още към 20. 06. 2014 г. БНБ е получила необходимата информация, въз основа на която е направила извод, че финансовото състояние на банката е такова, че в близко време няма да може да изпълнява задълженията си към вложителите. Нещо повече, на същата дата са спрени всички плащания и банкови операции, което обстоятелство е достатъчно да бъде направен извод, че банката не е в състояние да изпълнява задълженията си към вложителите, което покрива дефиницията за „неналични депозити“.

С оглед на това, следвало е компетентният орган да задейства механизма по чл. 1, пар. 3, б. „i“ и да обяви депозитите в [фирма] за неналични в 5-дневен срок (броим в работни дни) със съответните последици. Този срок изтича на 27. 06. 2014 г. включително (петък). Следователно, считано от 30. 06. 2014 г. е следвало да влезе в сила производство по чл. 10, пар. 1 от Директивата за изплащане на сумите по депозитите от Фонда за гарантиране на влоговете в банките. Съгласно последната разпоредба „схемите за гарантиране на

депозити трябва да са в състояние да изплащат надлежно проверените искания на вложителите по отношение на неналични депозити в рамките на 20 работни дни от датата, на която компетентните органи извършат установяване, както е посочено в член 1, параграф 3, подточка i), или съдебният орган постанови решение, както е посочено в член 1, параграф 3, подточка ii). Този срок включва събирането и предоставянето на точни данни относно вложителите и депозитите, които са необходими за проверка на исканията“. С оглед на фактите по делото, срокът изтича на 25. 07. 2014 г. и изплащането от Фонда е следвало да започне.

С оглед задължителната и директно приложима в Република България разпоредба на чл. 1, параграф 3, б. „i“ от Директива 94/19/ ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 (Директивата) БНБ в качеството си на надзорен по отношение на [фирма] орган е дължал активно действие, изразяващо се в преценка и обявяване на депозитите в [фирма] за “неналични депозити“, от който момент текат и императивните срокове, разписани в Директивата, за изплащането им в гарантираните от същата размери. В случая е налице незаконосъобразно бездействие да се изпълни дефинирано в норма на ЕС с пряко приложение и ползващата се с директен ефект - чл. 1, параграф 3, подточка „i“ от Директивата, задължение на БНБ по обявяване неналичност на депозитите в [фирма]. Още на 20. 06. 2014г. (датата, на която БНБ е поставила [фирма] под специален надзор) ответникът се позовава на изчерпване на ликвидните средства на „Корпоративна търговска банка“, т.е. още на тази дата БНБ е следвало да обяви неналичност на депозитите. Следва да бъде подчертано, че именно това е и обявената дата на неплатежоспособността на [фирма] съгласно горепосоченото решение на Софийския апелативен съд.

Във връзка с горното съдът съобразява приетото с т. 2 от диспозитива на решение на СЕС по дело С-571/16, съгласно който „член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14, трябва да се тълкува в смисъл, че неналичността на депозитите по смисъла на тази разпоредба трябва да се установи с изричен акт на компетентния национален орган и не може да бъде извеждана от други актове, като решението на Българската народна банка, с което Корпоративна търговска банка е поставена под специален надзор, нито презумирана въз основа на обстоятелства като тези в главното производство“. С оглед на това, компетентният национален орган дължи активно поведение – издаване на изричен акт, с който да бъде обявена неналичността на депозитите в банката.

С оглед на изложеното при констатираното противоречие между националната уредба относно условията на изплащане на гарантирания размер на депозитите в банки и предвидения такъв в Директива 94/19/ ЕО, изм. с Директива 2009 /14/ ЕО, компетентният национален орган е следвало да приложи втория.

Поради изложеното съдът намира за безспорно нарушението на чл. 1, пар. 3, б. „i“ от Директива 94/19/ЕО, изразяващо се в неизпълнение на задължението на БНБ да издаде в срок до 5 работни дни, считано от датата на установяване на съответните гореописани обстоятелства, изричен акт за обявяване на депозитите в [фирма] за неналични.

В тази връзка съдът съобразява и т. 97 от мотивите на решение по дело C-571/16, съгласно който „що се отнася до директния ефект на член 1, точка 3, подточка „i“ от Директива 94/19, макар съдебната практика да не поставя такова условие за ангажиране на отговорността на държава членка за нарушение на правото на Съюза, запитващата юрисдикция все пак уточнява, че ако посочената разпоредба има директен ефект, БНБ е нарушила правото на Съюза, като не е приложила тази разпоредба вместо националните разпоредби за транспониране на Директива 94/19. В това отношение е важно да се припомни, че във всички случаи, когато от гледна точка на съдържанието си разпоредбите на директива са безусловни и достатъчно точни, частноправните субекти могат да се позовават на тях пред националните юрисдикции срещу държавата членка, ако тя не е транспонирала в срок директивата в националното право или ако я е транспонирала неправилно.

Както се сочи в т. 99 и 100 от мотивите на същото решение, „вярно е, че член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19 оставя на държавите членки свобода на преценка във връзка с определянето на органа, компетентен да установява неналичността на депозити, а на последния — свобода на преценка във връзка с определянето на финансовото положение на съответната кредитна институция. Въпреки това, като посочва, че компетентният орган трябва да установи, че депозитите са неналични, колкото е възможно по-скоро и във всеки случай не по-късно от пет работни дни след като се е уверил за първи път, че дадена кредитна институция не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми, тази разпоредба предвижда безусловно и достатъчно точно задължение, чието спазване БНБ, като орган, определен да установява неналичността на депозитите, е трябвало да осигури в рамките на своите правомощия“. „Това тълкуване не променя факта, че органът, който е нарушил правото на Съюза, се определя от националните съдилища при спазване на правото на съответната държава членка“ – т. 101.

Правомощието по чл.1 пар. 3, б. i) от Директивата е възложено на „съответния компетентен орган“ на държавата-членка. В настоящия случай съгласно националната нормативна уредба това е именно БНБ, като доводи за нейната компетентност са изложени по-горе.

Правомощията на БНБ са право и задължение за извършване на определени действия и издаване на актове с оглед функциите ѝ по осъществяване на надзор над търговските банки и поддържане на стабилността на банковата система (чл. 79, ал. 1 и ал. 2 от ЗКИ). С оглед на това и във връзка с разписаната в чл. 10, пар. 1 от Директива 94/19/ ЕО процедура БНБ има задължение да установи и обяви неналичността на депозитите при наличие на обстоятелствата по чл. 1, пар. 3, б. „i“ от Директива 94/19/ЕО, за да се пристъпи към изплащането им от схемите за гарантиране на влоговете в банките.

Съгласно т. 105 – 108 от мотивите на горепосоченото решение на СЕС „що се отнася до условието за наличие на достатъчно съществено нарушение на правото на Съюза, следва да се припомни, че съгласно практиката на Съда такова нарушение предполага явно и значително неспазване от държавата членка на границите, които са наложени на нейното право на преценка.

Факторите, които трябва да се вземат под внимание в това отношение, са по-конкретно степента на яснота и прецизност на нарушената правна норма, обхватът на свободата на преценка, която нарушената норма предоставя на националните органи, извинимият или неизвиним характер на евентуална грешка при прилагане на правото, умишленият или неумишлен характер на допуснатото нарушение или причиненото увреждане, или още обстоятелството, че с поведението си институция на Европейския съюз може да е допринесла за неприемането, приемането или запазването в разрез с правото на Съюза на определени национални мерки или практики (вж. в този смисъл решение от 5 март 1996 г., *B. du rksheug* и *F.*, C-46/93 и C-48/93, EU:C:1996:79, т. 56). В случая е важно да се подчертае, че макар по силата на член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19 БНБ да разполага с определена свобода на преценка, за да установи дали депозитите в кредитна институция са неналични, тази свобода на преценка се упражнява в определена рамка. Всъщност член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19 ясно уточнява при какви условия и в какъв срок се установява неналичността на депозитите. Следователно, ако условията, посочени в член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19 са изпълнени, компетентният национален орган е длъжен в императивния петдневен срок да установи, че депозитите са неналични“.

В случая, нормата на член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94 / 19 е достатъчно ясна и предписва определен императивен срок, който не е спазен, въпреки наличието на достатъчно информация, представена на БНБ, за да вземе решение за обявяване на неналичността на депозитите и въпреки направената с Решение № 73 / 20. 06. 2014 г. на УС безспорна констатация, че [фирма] поради финансовото си състояние е в невъзможност да изпълнява задълженията си по депозитите на вложителите и да изплаща изискуемите такива. Наред с това до БНБ са отправени указания от ЕК и ЕБО за осигуряване на достъп на вложителите в банката до депозитите им, с изрично и ясно позоваване на нарушените разпоредби. Въпреки това последните не са приложени от ответника с мотиви, че не са въведени в националното законодателство. Това е довело до липса на достъп на вложителите до депозитите им за период многократно надхвърлящ посочения в нормата на член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94 / 19 5-дневен срок – продължил над 5 месеца. С оглед на това съдът намира нарушението на правото на ЕС за съществено, поради което представлява основание за ангажиране на отговорността на държавата, чрез БНБ.

Неоснователно ответната страна се позовава на решение от 12 октомври 2004, *P.* и др., C-222/02, EU:C:2004:606, т.50 и 51, т.к. спорът по същото касае право на иск за отговорност на държавата, което произтича от непредприемането на надзорни мерки, предвидени в чл. 3 от Директива 94/19, докато в настоящото производство ищецът ангажира отговорността на надзорния орган не за загубата на депозита си, а за неспазването на предвидените в Директива 94/19 условия и ред за компенсиране. В този смисъл е и заключението на генералния адвокат К. по дело C-571/16, точки 78-82 и Решението на СЕС по същото дело, т. 89.

Относно претърпени имуществени вреди:

Неоснователни са доводите на ответника за липса на претърпени вреди, поради това, че на ищцата е начислявана договорна лихва от К.. Макар размерът на претендираното от ищцата обезщетение за имуществени вреди да е определен чрез стойността на законната лихва за периода на забава, то не е лихва. Своевременното изпълнение на задължението по чл. 1, §3 i) от Директива 94/19 би защитило в максимална степен, освен правата на вложителите, и обществения интерес, доколкото цел на директивата е не само защита на вложителите, а и стабилност на банковата система, която може да се постигне само ако държавите членки спазват предоставените на вложителите гаранции, въз основа на които да считат депозитите си за защитени. Както следва и от съображения 8 и 9 от Директивата, за вложителите е от съществено значение да имат постоянен достъп до техните спестявания, поради което неосигуряването на достъп до депозитите за срок по-дълъг от установения в директивата води до нарушаване правата на ищцата. При липса на разпоредби в правото на ЕС по отношение на размера на дължимото обезщетение, се прилагат принципите на процесуалната автономия, равностойността и ефективността. Според българския закон, при паричните притежания обективният измерител на стойността на нарушеното право е законната лихва по чл. 86 от ЗЗД.

В т. 3 от диспозитива от решението на СЕС по дело C-571/16 изрично е прието, че чл. 1, §3 i) от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14, трябва да се тълкува в смисъл, че предварителното предявяване от титуляря на банков депозит до съответната кредитна институция на искане за плащане, което не е изпълнено, не може да бъде условие за установяване на неналичността на този депозит по смисъла на тази разпоредба.

Всяко неизпълнение на парично задължение е забавено изпълнение и може да породя претенция за заплащане на закъснителни вреди. В случая за държавата е възникнало парично задължение, което не е изпълнено в срока, предвиден от Директивата. При неизпълнение на парично задължение, кредиторът винаги има право на обезщетение в размер на законната лихва от деня на забавата – чл. 86 ЗЗД. Законната лихва се дължи на кредитора, без да се изисква от него да доказва, че действително е претърпял вреда в размер на тази лихва. Това принципно законово положение не се влияе от обстоятелството, че по вземането към К. е начислявана договорна лихва и част от нея е изплатена от Фонда за гарантиране на влоговете.

Действително, за периода, съвпадащ с исковия, по депозитите на кредитора от К. са начислявани договорни лихви, съгласно действащия тогава текст на чл. 4, ал. 2 от Закона за гарантиране на влоговете в банките (отм.). По естеството си договорните лихви представляват възнаградителни лихви, дължими от банката, затова че определена парична сума ѝ е предоставена за определен период. Лихвите имат характер на граждански плод на капитала.

Договорната лихва е начислена върху вземането на ищеца към К., а законната се начислява върху вземането за обезщетение към държавата. Първата има възнаградителен характер, а втората – санкционен, поради което е и по-висока. Именно затова евентуалното участие на суми, представляващи договорна лихва в рамките на сумата, изплатена от Гаранционния фонд, не води до пълната липса на вреди от незаконосъобразното поведение на

държавата. Както вече се посочи, вредата за ищцата в случая се изразява в пропуснатата полза от невъзможността за ползване на паричния капитал в размер на депозитната сума, независимо какви точно вземания във връзка с депозита към К. гарантира той. Ако обаче на ищцата са били изплатени договорни лихви за период, съвпадащ с исковия, те следва да бъдат приспаднати от размера на обезщетението, стига това обстоятелство и размерът на изплатените лихви да бъдат доказани. В случая не бе доказано каква част от изплатената сума от 196 000,00 лв. представлява начислена договорена лихва. В приетото заключение по ССЧЕ(л.16), вещото лице заявява, че не може да даде да бъде даден отговор на този въпрос.

Вредата за ищцата в случая се изразява в пропуснатата полза от невъзможността за ползване на паричния капитал в гарантирания размер. Вредите са резултат от задължение на държавен орган, което не е изпълнено в срока, предвиден в чл. 1, пар. 3, б. „i“ от Директивата. При неизпълнение на парично задължение кредиторът винаги има право на обезщетение в размер на законната лихва от деня на забавата – чл. 86 ЗЗД, която се явява универсален измерител на претърпяната вреда от закъснялото изпълнение. Законната лихва се дължи на кредитора, без да се изисква от него да доказва, че действително е претърпял вреда в този размер. Следва да бъде посочено, че съгласно чл. 84, ал. 1 от ЗЗД „когато денят за изпълнение на задължението е определен, длъжникът изпада в забава след изтичането му“, а в случаите на неправомерно увреждане длъжникът се смята в забава и без покана. С оглед на това е ирелевантно дали е отправена покана до Фонда или [фирма] да изплати гарантирания размер на депозита.

В тази връзка в съображения 8 и 9 от Директивата е посочено, че за вложителите е от съществено значение да имат постоянен достъп до техните спестявания, поради което неосигуряването на достъп до депозитите за срок по-дълъг от установения в директивата води до нарушаване правата им. От друга страна, с т. 4 от диспозитива на решение по дело С-501/18 е прието, че „член 2, седмо тире от Директива 2001/24/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 април 2001 година относно оздравяването и ликвидацията на кредитни институции, с оглед на член 17, параграф 1 и член 52, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз, трябва да се тълкува в смисъл, че мярката за временно преустановяване на плащанията, прилагана от национална централна банка спрямо кредитна институция като оздравителна мярка, имаща за цел да запази или възстанови финансовото състояние на тази кредитна институция, съставлява неоправдана и непропорционална намеса в упражняването на правото на собственост на вложителите в посочената кредитна институция, ако не зачита основното съдържание на това право и ако предвид непосредствения риск от финансови загуби, на които вложителите биха били изложени в случай на обявяването на кредитната институция в несъстоятелност, други по-малко обременителни мерки биха позволили постигането на същите резултати, което запитващата юрисдикция следва да провери.

Настоящият съдебен състав обаче преценява, че за извършеното нарушение на правото на ЕС БНБ дължи обезщетение само за периода на забава - от момента, в който реално ищцата е трябвало да има достъп до гарантирания

депозит до момента, в който нарушението е преустановено, а именно за периода от 25.07.2014 г. до 06.11.2014 г. Само за този период е налице и причинно следствена връзка между извършеното от БНБ нарушение и претърпените вреди.

Относно началната дата на периода следва да се посочи, че срокът от 5 работни дни по чл. 1, т. 3, подт. и) от Директива 94/19, в която БНБ е била длъжна да издаде изричен акт за установяване неналичността на депозитите, смятано от 20.06.2014 г. (датата на поставянето на К. под надзор) изтича на 27.06.2014 г. След този момент действително БНБ е в нарушение на правото на ЕС. Постановяването на акт, с който се установява неналичността на депозитите не е достатъчно условие за започване на тяхното изплащане. С акта, с който се установява неналичността на депозитите само се стартира схемата за изплащане на гарантираните депозити и считано от датата на постановяване на този акт, започва да тече срокът за изплащане. По арг.чл. 23, ал. 5 ЗГВБ, в случай че БНБ беше взела решението по чл. 1, §3, подт. и) от Директива 94/19 в петдневния срок - т.е. най-късно на 27.06.2014 г., то спрямо срока от 20 работни дни за изплащане на депозитите, смятано от 30.06.2014 г., най-рано ищецът е можел да получи достъп до депозита си на 25.07.2014 г. и именно това е датата, от която реално е започнал да търпи вреди вследствие нарушението/забавата на БНБ. Т.к. решението за обявяване неналичността на депозитите е взето на 06.11.2014 г. - когато е отнет лиценза на К. и съобразно действащото към момента законодателство е обявена неналичността на депозитите, респ. е стартирана процедурата по компенсирание по чл. 10 от Директива 94/19, след тази дата БНБ вече не е в нарушение/забава и следователно за този период до датата на изплащане на депозита плюс начислената договорна лихва, поради което след тази дата липсва причинно следствена връзка.

Съдът приема, че реално претърпяната от ищеца вреда е в размер на 5 733,82 лв., съизмерима със законната лихва върху изплатената сума от 196 000,00 лв. за периода 25.07.2014 г. - 06.11.2014 г. Така определеното обезщетение се дължи ведно със законната лихва от лихва от предявяване на иска на 25.05.2017г.

Относно наличието на причинно-следствена връзка:

Доказан е и третият елемент от фактическия състав на отговорността на държавата, а именно пряката причинно-следствена връзка между претърпените от ищцата вреди и незаконосъобразното бездействие на ответника. Ищцата е имала парично вземане в гарантиран размер за неналичния си депозит, чиято изискуемост е зависела от решението на БНБ за установяване неналичността на депозитите в [фирма]. Вярно е, че гарантирания размер на депозитите се изплаща от ФГВБ след прието решение за това. Същото обаче е обусловено от обявяване неналичността на депозитите, което е правопораждащият факт, създаващ задължението на ФГВБ да открие процедурата по чл. 10 от Директивата и да извърши плащанията към вложителите. Бездействието на ответника в този смисъл представлява пречка за задействане на процедурата. Ако беше обявена неналичността в предвидения 5-дневен срок, ищцата нямаше да бъде лишена от средствата си по влоговете за няколко месеца. Следователно, забавата

на БНБ да установи неналичността на депозитите в [фирма] е единствената и непосредствена причина за закъснялото изплащане на вземанията на вложителите в [фирма] до гарантирания им размер, и за претърпените вреди, които не биха били понесени от ищцата, ако ответникът беше спазил разписания в чл. 1, пар. 3, б. „i“ от Директивата срок.

2. Относно предявения иск за обезщетение за имуществени вреди в размер на 100 091,38 лв., представляващо разликата между размера на вложенията на ищцата в [фирма] (К.) и изплатения ѝ гарантиран депозит, в резултат на незаконосъобразни действия и бездействия на ответника БНБ, ведно с обезщетение в размер на законната лихва за забава съгласно чл. 86 от ЗЗД, а именно 29 781,11 лв.

Искът е допустим. Твърденията на ищцата са, че вредите са настъпили в резултат от незаконосъобразни фактически действия и бездействия на БНБ като надзорен орган по чл.2, ал. 6 от ЗБНБ, чл.103а във връзка с чл. 79в от ЗКИ и чл. 23, т. 1 от Регламент (ЕС) №1093/2010 и Регламент (ЕС) № 575/2013. В посочената хипотеза, когато вредите са настъпили от незаконосъобразни фактически действия и бездействия на ответника, контролът за законосъобразност на тези действия/бездействия е допустим в исковото производство по реда на чл. 204, ал. 4 от АПК. В този смисъл е и решение на СЕС по дело 501/18. Както бе посочено, БНБ може да е надлежен ответник по чл. 205 от АПК по иск по ЗОДОВ, тъй като в трайната съдебна практика е прието, че регулаторните и надзорните функции представляват административна дейност по смисъла на чл.1, ал. 1 от ЗОДОВ. Предвиденият в Закона за банковата несъстоятелност (З.) ред за предявяване на вземанията на вложителите по чл. 63, ал. 3 и чл. 64, ал. 1 от З. не е специален начин за обезщетение по смисъла на чл. 8, ал. 3 от ЗОДОВ, който дерогира приложението на общия ред по чл. 1 от ЗОДОВ. Отговорността по чл. 63 и чл. 64 от З. е различна, тя е договорна, а по ЗОДОВ е деликтна, не е налице идентичност на основанията, нито на длъжниците по заявените претенции, при което не се касае за друг ред на реализиране на отговорността, а за различни видове отговорност. В този смисъл е и Определение №12244/13.10.2017г. на ВАС на РБ по адм. дело № 9822/2017г. Дали вземането на вложителя, предявено в производството по несъстоятелност е удовлетворено е въпрос, който се отнася до преценката за наличие на вреда при отговорността по ЗОДОВ, тоест е по съществуването на спора, а не по неговата допустимост.

Разгледан по същество, искът по чл.1 ЗОДОВ е неоснователен и недоказан. Съгласно чл.1, ал. 1 ЗОДОВ правото на обезщетение възниква, когато са претърпени вреди от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на органи или длъжностни лица на държавата или общината при или по повод изпълнение на административна дейност. Отговорността по ЗОДОВ се отличава от общата деликтна отговорност досежно деликвента, както и досежно спецификата на причинната връзка – вредите трябва да са причинени при или по повод упражняването на административна дейност. Основателността на иска предполага предварителното установяване на точно определени от законодателя кумулативно налични предпоставки:

незаконосъобразен административен акт или незаконосъобразно действие или бездействие на административен орган или длъжностно лице на държавата или общината; този акт да е отменен по съответен ред; да е настъпила вреда от такъв административен акт, действие или бездействие; да е налице пряка и непосредствена връзка между постановения незаконосъобразен административен акт, действие или бездействие и настъпилата вреда. При липсата, на който и да е от елементите на посочения фактически състав не може да се реализира отговорността на държавата по реда на чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ. Отговорността не се презюмира от закона, затова в тежест на ищеца е да установи наличието на кумулативно изискуемите се предпоставки за отговорността по чл. 1 от ЗОДОВ - незаконосъобразен акт, отменен по съответен ред, действие или бездействие на административен орган по повод изпълнение на административна дейност, настъпила вреда, причинна връзка между отменения акт, действие или бездействие и вредата. При липсата на който и да било елемент от фактическия състав не може да се реализира отговорността по чл. 1 от ЗОДОВ.

Предявената искова претенция е за вреди, вследствие неправомерни бездействия на служители на Българската народна банка. Следователно искът попада в хипотезата на чл. 204, ал. 4 от АПК, като дали са налице бездействия и дали те са незаконосъобразни, се установява от съда в мотивите на решението, без да е необходим специален диспозитив за това.

Правната регламентация на БНБ се намира в Закона за БНБ, в чиито чл. 1, ал. 1 и чл. 2, ал. 6 от ЗБНБ, е посочено, че Българската народна банка е централната банка на Република България, тя е юридическо лице и регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в РБ. Основната цел на Българската народна банка е да поддържа ценовата стабилност чрез осигуряване стабилността на националната парична единица и провеждане на парична политика в съответствие с изискванията на този закон. Българската народна банка съдейства за създаването и функционирането на ефективни платежни системи и осъществява надзор върху тях (чл.2, ал.4), Българската народна банка има изключителното право да емитира банкноти и монети в страната (чл.2, ал.5), Българската народна банка регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната с оглед поддържане стабилността на банковата система и защита интересите на вложителите (чл.2, ал.6).

Не е спорно, че с Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ, на основание чл. 115, ал. 1, т. 2 и 3, чл. 116, ал. 1, ал. 2, т. 2, 3, 6 и 7, във връзка с чл.103, ал. 2, т. 24 от Закона за кредитните институции (ЗКИ), К. АД била поставена под специален надзор, поради опасност от неплатежоспособност, за срок от три месеца. Със същото решение са назначени квестори, за срок от три месеца е спряно изпълнението на всички задължения на банката, отстранени са от длъжност членовете на управителния съвет и надзорния съвет и акционерите, притежаващи повече от 10 на сто от акциите са лишени от право на глас. С Решение № 114/16.09.2014 г. УС на БНБ констатирал, че към момента продължават да са налице условията и предпоставките, довели до поставяне на [фирма] под специален надзор, тъй като банката продължавала да

изпитва остър недостиг на ликвидност за възстановяване на банковата си дейност и за изпълнение на задълженията си към депозантите и други кредитори, поради което действието на всички мерки, наложени с Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ –за поставяне на банката под специален надзор и тези по Решение № 82/30.06.2014 г. на УС на БНБ – за намаляване на лихвените проценти по депозитите, е продължено до 20.11.2014 г. С Решение № 138/06.11.2014 г. на основание чл. 36, ал. 2, т. 2, чл. 103, ал. 1, т. 1, чл. 103, ал. 2, т. 25 и чл. 151, ал. 1, пр. 1 от ЗКИ и чл. 16, т. 15 от ЗБНБ, БНБ отнела лиценза на [фирма]. Съгласно т. 2 и т. 3 от това решение, на основание чл. 9, ал. 1 и ал. 6 от Закона за банковата несъстоятелност, следва да бъдат предприети действия за подаване на искане до компетентния съд за откриване на производство по несъстоятелност, както и да бъде уведомен Фонда за гарантиране на влоговете в банки. На 04.12.2014 г. Фондът за гарантиране на вземанията започва изплащане на същите, като гарантираният депозит е от 196 000 лв., е изплатен и на ищцата.

Съгласно константната съдебна практика обаче, за да е налице отговорност на държавата, следва да се касае за фактическо действие или бездействие, чиято незаконосъобразност да се установи в исковото производство по реализиране на отговорността. Този първи елемент от фактическия състав на отговорността по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ в случая не е налице. Ищцата основава иска си на твърдението, че БНБ неправомерно не е осъществила „резултативни фактически действия“ съгласно задълженията си по редица нормативни актове, а именно ЗБНБ, чл. 79в, 103а и др. ЗКИ, Регламент (ЕС) 575/2013 и Регламент (ЕС) 1093/2010, както и редица подзаконовни актове на БНБ, не е издала съответните актове, а действията по надзор, които е извършвала, са били формални. Това според ищцата е в нарушение на правомощията на БНБ, тъй като, ако БНБ била извършвала тези действия, или ако ги е била извършила реално, а не формално, то би било установено, че К. е с отрицателен капитал на по-ранен етап.

Незаконосъобразни действия или бездействия по смисъла на чл. 203, ал. 1 от АПК са единствено фактическите такива, т.е. в конкретния случай – неизвършване на определено фактическо действие, а не неизвършване на правни действия. Посочените от ищеца правни актове изискват правнорелевантно поведение, т.е. правни действия. Легално определение на термина „действие“, респ. „бездействие“, липсва в нормативните актове, но под „действие“, респ. „бездействие“ следва да се разбира всяко такова, извършено от държавен орган или длъжностно лице, което не е юридически акт, а тяхна физическа изява в изпълнение или неизпълнение на определена нормативна уредба. Незаконосъобразното бездействие може да бъде два вида - фактическо - неизвършването на фактическо действие, което органът или физическото лице са длъжни да извършат по силата на императивна правна норма и юридическо (правно) - неиздаването на административен акт. Неоснователни и незаконосъобразни бездействия по смисъла на чл. 204, ал. 4 от АПК са налице само при неизвършването на фактически, но не и на правни действия.

Не е налице неупражняване на банков надзор от страна на ответника, тъй като до 06.11.2014г., когато е отнет лиценза на К. АД са извършени редица

действия през целия период, видно от данните по делото. Касае за сложен фактически състав, вкл. извършване на правни действия по установяване на определени юридически факти, а не за извършване на фактически действия, чието неизпълнение да бъде установявано в производство по реда на ЗОДОВ. Не е налице неупражняване на ефективен банков надзор от страна на БНБ в нарушение на чл.2, ал.6 ЗБНБ, както и на разпоредбите на чл. 79в ЗКИ и 103а ЗКИ. Цитираната разпоредба на чл.2 от ЗБНБ установява задачите на БНБ като централна банка на Република България, но не и конкретни задължения във връзка с осъществяването на банковия надзор, а съответните разпоредби в тази връзка са разписани в ЗБНБ и ЗКИ. Следва и да се има предвид, че разпоредбата на чл. 79в от ЗКИ влиза в сила с изменение на ЗКИ от 11.03.2014г. Същото се отнася до чл. 103а от ЗКИ. Твърди се, че в периода до отнемането на лиценза на К., БНБ не е извършвала предписани от чл. 103а от ЗКИ във връзка с чл. 79в от ЗКИ действия, но до 11.03.2014 г. БНБ изобщо не е имала каквито и да било правомощия въз основа на тези разпоредби от ЗКИ, защото те не са съществували. Фактите, изложени и в самата искова молба, сочат, противно на твърденията на ищцата, че в периода от датата, в която [фирма] сама е поискала от БНБ поставянето под специален надзор, до отнемането на лиценза, БНБ е извършвала активни действия именно по установяването на обективното състояние на К., като с установяването на отрицателен капитал съгласно ЗКИ, е предприела именно онова, което надзорните й правомощия изискват, т.е. да отнеме лиценза на К.. Следователно, БНБ е била активна в упражняването на правомощията си.

Представените доказателства – отчети и анализи, съдържат информация и такава е била анализирана от страна на БНБ относно рисковия профил на банката, относно адекватността на капитала, включително адекватността на собствения капитал на банката и средствата за редуциране на рисковете, които са елемент на оценките за адекватността на капитала, извършвани на текуща база или в хода на надзорните инспекции на място, както и информация за текущите рейтинги по CAEL/C.-C.. Оценката на състоянието на банката е извършвана непрекъснато както по данните, съдържащи се в отчетите, предоставени от К. АД, така и при извършените на място инспекции. Проблемите с капиталовата адекватност и последвалата неплатежоспособност не са в резултат от неупражнен надзор, а в резултат от действията по управление на К. АД на надзорните и управителните органи на банката. Съгласно чл.9, ал.1 от Закона за гарантиране на влоговете на банките, Фондът гарантира пълно изплащане на сумите по влоговете на едно лице в една банка независимо от броя и размера им до 196 000 лева. Сумите от влоговете над посочения размер могат да се претендират от вложителите по реда на чл.2, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност, съгласно който производството по несъстоятелност за банка има за цел да осигури във възможно най-кратък срок справедливо удовлетворяване на вложителите и другите кредитори на банката.

Както става ясно от представените по делото доказателства, ищцата е включена като кредитор в производството по несъстоятелност на ТБ [фирма] и в това производство са й изплащани суми като част от влога й в банката. В подкрепа на горепосочените доводи е и разпоредбата на чл.79, ал.9 от Закона

за кредитните институции, съгласно която Българската народна банка, нейните органи и оправомощените от тях лица не носят отговорност за вреди при упражняване на надзорните си функции, освен ако са действали умишлено.

Законосъобразността на посочените по-горе доводи се потвърждава и от мотивите на решение на СЕС от 25 март 2021 година по дело C-501/18, с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Административен съд София-град (България) с акт от 17 юли 2018 г., постъпил в Съда на 30 юли 2018 г., в рамките на производство по дело "BT срещу Българска народна банка".

В параграф 49 на решението е посочено, че член 7, параграф 6 от Директива 94/19 следва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в него право на вложителя да получи компенсация обхваща единствено изплащането от схемата за гарантиране на депозитите на неналичните депозити на този вложител до определения в член 7, параграф 1а от тази директива размер. В параграф 53 – 57 от решението е прието, че задължение на държавата е да уреди схеми за гарантиране на депозити с минимално равнище на покритие от 100 000 Е. за всеки вложител, като това изплащане следва да стане в рамките на 20 работни дни от датата, на която компетентните органи са установили неналичността на депозита. Изрично е посочено, че Директива 94/19 не може да доведе до отговорност на държавите членки или техните компетентни органи по отношение на вложителите, ако те са осигурили официалното въвеждане и признаване на една или повече схеми за гарантиране на депозитите или на самите кредитни институции и са осигурили компенсиранието или защитата на вложителите съгласно условията, предписани от посочената директива, защото директивата не дава на вложителите права, по силата на които да ангажират отговорността на държавата на основание на правото на Съюза, когато депозитите им не са налични поради слаб надзор от страна на компетентните национални органи: „... чл. 7, параграф 6 от Директива 94/19 трябва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в него право на вложителя да получи компенсация обхваща единствено изплащането от схемата за гарантиране на депозитите на неналичните депозити на този вложител до размера, определен в чл. 7, параграф 1а от тази директива, след като компетентният национален орган установи неналичността на държаните от съответната кредитна институция депозити в съответствие с чл. 1, точка 3, подточка i) от посочената директива, поради което чл. 7, параграф 6 от нея не дава основание да се счита, че посоченият вложител има право на обезщетение за вредата, причинена поради забавеното изплащане на гарантирания размер на всички негови депозити или поради недостатъчния надзор от страна на националните компетентни органи над кредитната институция, чиито депозити са станали неналични.“

Анализът на правната уредба води до извод, че редът за обезпечаване на вземанията на вложители от кредитна институция, обявена в несъстоятелност, се съдържа в разпоредбите на чл.9, ал.1 от Закона за гарантиране на влоговете на банките и чл.2, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност. Вредите, обосновани от ищцата в исковата молба, са

причинени от дейността на търговското дружество, а не са резултат от административната дейност на държавни органи и институции

Действително, в доклада на Сметната палата за дейността на надзора в периода от 01.01.2012г. до 31.12.2014г., находящ се на интернет страницата на институцията се съдържат данни за пропуски в дейността на БНБ и препоръки за подобряване на надзора. Тези пропуски обаче не са закононарушения по смисъла на чл. 1, ал.1 от ЗОДОВ - актове, действия или бездействия в нарушение на нормативен акт. Нормативните задължения по надзора са изпълнявани през целия период, въпреки, че са съществували възможности в рамките на действащата нормативна уредба за по - пълен и засилен контрол над банковата система. Констатциите на Сметната палата се отнасят принципно до дейността на БНБ и не се отнасят конкретно до действията, респективно бездействията на БНБ спрямо [фирма].

Не са налице и останалите предпоставки за ангажиране на отговорността на ответника по реда на чл. 1, ал.1 от ЗОДОВ – вреда и пряка и непосредствена причинно – следствена връзка.

На ищцата е възстановена сумата от 196000 лв., колкото е гарантираният от държавата депозит, но останалата сума по сметката, включително и начислените лихви продължават да се водят като задължение на К. към неговия вложител, като същото е предявено служебно в производството по несъстоятелност на банката. По тази причина вреда и пряка и непосредствена причинно – следствена връзка не е налице по иска за обезщетение за причинени имуществени вреди, изразяващи се в разликата в размера на влога над платения гарантиран размер. Всяко вземане на кредитор от търговска банка, включително главницата по влоговете и законната лихва следва да бъде предявено в производство по несъстоятелността на тази банка. Вземанията, които могат да бъдат предявени в производството по банкова несъстоятелност, както произтича от реда за удовлетворяването им по чл. 94, ал. 1 от Закона за банковата несъстоятелност, включват и сумите по депозитите, надхвърлящи тези по Закона за гарантиране на влоговете в банките, а лихви - законна или договорна - съгласно чл. 4, ал. 2, т. 1 от същия закон, само след удовлетворяване на вземанията по първата разпоредба.

От събраните по делото доказателства е видно, че вземането на ищцата (главница над изплатения гарантиран размер на депозита и лихви) е включено в списъка по чл. 66, ал. 7, т. 1 от З. на приетите от синдика на К. АД в несъстоятелност вземания, по които не са направени възражения, обявен в търговския регистър при Агенция по вписванията по партидата на дружеството под №20160514095154.

Към настоящия момент производството по несъстоятелност на К. АД не е приключило и ищцата продължава да бъде кредитор на [фирма], както за главницата на депозитите си над изплатения, така и за начислените лихви. Вземането на ищцата все още не е обективирано като вреда поради възможността да бъде удовлетворено. Вредата би настъпила едва след приключване на производството по несъстоятелност и то само, ако не бъде изплатена цялата сума. Следователно, няма причинена вреда, което също е задължителен елемент от фактическия състав на отговорността по чл.1, ал.1 от ЗОДОВ.

Ако е налице вреда - неизплатено вземане след приключване на производството по несъстоятелност на К. АД, то тя е в пряка и непосредствена причинно – следствена връзка с действията на управителните и надзорните органи на К. АД, които са пряко и оперативно отговорни за състоянието на банката и с действията си са довели К. АД до състояние на неплатежоспособност и несъстоятелност. Такива са и изводите от проверката на място в К. АД, извършена от екип от инспектори от управление „Б. надзор“ на БНБ в смисъл, че контролните и ръководните органи на банката са прилагали порочни банкови и бизнес практики и са представяли неверни и подвеждащи финансови и надзорни отчети.

С оглед изложеното съдът намира, че искът е неоснователен и недоказан и следва да бъде отхвърлен.

Предвид неоснователността на главния иск за обезщетение за имуществени вреди в размер на 100 091,38 лв., представляваща разликата между размера на вложенията на ищцата в [фирма] (К.) и изплатения ѝ гарантиран депозит, в резултат на незаконосъобразни действия и бездействия на ответника БНБ, неоснователна е и акцесорната претенция на осн. чл.86 ЗЗД за обезщетение в размер на законната лихва за забава в размер на 29 781,11 лв.

По разноските:

В съответствие с нормата на чл. 81 ГПК във вр. чл.144 АПК съдът следва да се произнесе по претенцията на страните за присъждане на разноски.

Предвид изхода на делото, направеното искане и на основание чл. 10, ал. 3 от ЗОДОВ с оглед частичното уважаване на предявените искове, е основателна претенцията на ищцата за присъждане на сторените в съдебното производство разноски. Тя има право и на заплатеното адвокатско възнаграждение, в доказвания размер, по представения списък – 5 045,00лв., съразмерно с уважената част от иска. Общият размер на исковите претенции е 138 500,46лв., като уважената част е в размер на 5 733,82 лв. Делото не се отличава с фактическа сложност, а и от правна страна е налице национална съдебна практика, както и решения на СЕС, даващи отговори на повечето релевантни за спора въпроси. При това положение, размерът на адвокатското възнаграждение, съобразно уважената част на иска според настоящия съдебен състав следва да се присъди в минамалния размер, предвиден в чл.8, ал.1, т.3 от Наредбата, а именно – 617,00 лв. На ищцата следва да бъдат присъдени и разноските за държавна такса -10 лв. и за експертиза 300 лв., или общият размер на разноските възлиза на 927,00 лв.

Независимо от частичното отхвърляне на иска съдът намира, че разпоредбата на чл. 10, ал. 4 ЗОДОВ (в редакцията съгласно изм. и доп., публ. ДВ, бр. 94 от 29.11.2019 г.) е неприложима в конкретния случай, доколкото съгласно § 6, ал. 1 от ПЗР на ЗИД на ЗОДОВ, този закон се прилага за предявени иски молби, подадени след влизането му в сила, а исковата молба е подадена преди това –на 21.06.2017г. Съгласно приложимата правна уредба - чл. 10, ал. 2 и ал. 3 от ЗОДОВ не се предвижда ищецът да дължи на ответника заплащане на разноски и възнаграждение за процесуално представителство при частично отхвърляне на иска му, поради което съдът намира , че не е налице основание на БНБ да бъдат присъдени претендираната сума за юрисконсултско възнаграждение и сторените разноски за възнаграждение на вещо лице.

Така мотивиран, Административен съд София-град, I-во отделение –4 състав:

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ предявеният на основание чл.1 от ЗОДОВ от М. С. Ш. – И., ЕГН [ЕГН], от [населено място] срещу Българска народна банка, иск за обезщетение за имуществени вреди в размер на 100 091,38 лв., представляваща разликата между размера на вложенията на ищцата в [фирма] (К.) и изплатения ѝ гарантиран депозит, в резултат на незаконосъобразни действия и бездействия на ответника БНБ, ведно с обезщетение в размер на законната лихва за забава съгласно чл. 86 от ЗЗД, а именно 29 781,11 лв. като неоснователни и недоказани.

ОСЪЖДА Българска народна банка(БНБ), [населено място] да заплати на М. С. Ш. - И. ЕГН [ЕГН], от [населено място], обезщетение за имуществени вреди в размер на 5 733,82лв.(пет хиляди седемстотин тридесет и три лева и 82 ст.)лв., ведно със законната лихва от депозирание на исковата молба на 25.05.2017г., претърпени в периода от 25.07.2014г. до 06.11.2014г., в резултат на извършено от БНБ нарушение на правото на Европейския съюз, изразяващо се в невземане на решение за обявяване неналичност на депозитите в [фирма], в императивния срок от пет работни дни, съгласно приложимата с директен ефект разпоредба на чл. 1, пар. 3, буква „i“ от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 г. относно схемите за гарантиране на депозити, като **ОТХВЪРЛЯ** иска за периода от 30.06.2014г. до 24.07.2014г. и след 06.11.2014г. до 04.12. 2019г. и в останалата част, за разликата над 5 733,82 лв. до 8 627,97 лв., като неоснователен и недоказан.

ОСЪЖДА Българска народна банка(БНБ) да заплати на М. С. Ш. – И., ЕГН [ЕГН], от [населено място], разноски за адвокатско възнаграждение по делото в размер на 927,00 лв.(деветстотин двадесет и седем)

Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховния административен съд на Република България в 14 - дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: